

06.10.2020

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
EDUSKUNTA

HE 137/2020 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta: asian esittely

Liikenne- ja viestintäministeriö on hyvässä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, oikeusministeriön, sisäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, Liikenne- ja viestintäviraston, Rajavartiolaitoksen ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa valmistellut käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen.

1. Yleistä

Esitys sisältää lakiehdotukset tartuntatautilain ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. Lakiehdotukset liittyvät osaltaan hallituksen 11.9.2020 tekemään periaatepäätökseen hybridistrategian toteuttamisesta rajaliikenteessä ja matkustamisessa.

Muutosten tavoitteena on suojella väestöä ja pyrkiä estämään yleisvaarallisen koronavirustaudin leviäminen Suomessa. Tavoitteena on myös luoda viranomaisille toimintamahdollisuuksia, jos terveysturvallisuus sitä edellyttäisi. Toisaalta hallituksen tavoitteena on pyrkiä lisäämään liikenteen terveysturvallisuutta ja matkustajien luottamusta rajat ylittävään matkustukseen.

Lakiehdotuksissa säädettäisiin matkustajan velvollisuudesta rajat ylittävässä liikenteessä hankkia joko todistus negatiivisesta testituloksesta tai lääkärin antama todistus sairastetusta koronavirustaudista ennen Suomeen tuloa. Lisäksi säädettäisiin tietyistä erityisryhmistä, joihin ei sovellettaisi velvollisuutta hankkia todistus. Kuljetusyrittäjille säädettäisiin ilmoitusvelvollisuus kertoa Suomen maahantulon edellytyksistä matkustajille ennen matkan alkua, jos yhtiöt kuljettavat matkustajia korkean ilmaantuvuuden maista tai alueilta. Yllä mainitut toimenpiteet edellyttävät, että Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos tekee päätöksen niistä maista ja alueista, joista tulevilta matkustajilta edellytetään negatiivista testituloksesta tai lääkärin antamaa todistusta sairastetusta taudista. Kuljetusyrittäjien osalta edellytetään lisäksi, että Liikenne- ja viestintävirasto tekee kohdennetun päätöksen juuri niihin yrityksiin, jotka toimivat korkean ilmaantuvuuden maissa ja alueilla ja liikennöivät Suomeen.

Lait olisivat määräaikaista ja voimassa vuoden 2021 loppuun saakka.

2. Yksityiskohtia lakiehdotuksista

2.1. Tartuntatautilaki

Tartuntatautilakiin lisättäisiin uudet säännökset, 16 a – 16 c §, ja muutettaisiin 91 §:n 1 momenttia.

Lakiehdotuksen 16 a §:ssä säädettäisiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimivallasta tehdä päätös siitä, että Suomeen saapuvalla matkustajalla on maahan saapuessaan oltava mukanaan enintään 72 tuntia ennen saapumista hänelle annettu todistus koronavirustaudin negatiivisesta testituloksesta tai laillistetun lääkärin antama todistus sairastetusta, mutta parantuneesta koronavirustaudista.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen päätöksestä olisi käytävä ilmi ne korkeamman ilmaantuvuuden maat tai niiden alueet, joista saapuviin henkilöihin velvollisuutta sovelletaan.

Todistusten tulisi olla suomen, ruotsin, englannin, ranskan, saksan tai venäjän kielellä. Muulla kielellä annettuun todistukseen olisi liitettävä käännös jollekin edellä mainituista kielistä.

Maahan saapuvat voitaisiin määrätä tartuntatautilain mukaisesti karanteeniin. Karanteenin lopettamisesta voitaisiin tehdä päätös, jos aikaisintaan 72 tuntia maahantulosta tehtävän toisen testin tulos on negatiivinen.

Lakimuutoksella mahdollistettaisiin lisäksi se, että jos henkilön tarkoitus olisi oleskella Suomessa enintään 72 tuntia ja hänellä olisi mukanaan todistus negatiivisesta testituloksesta, karanteenia ei määrättäisi eikä toista testiä edellytettäisi.

Jos henkilöllä ei olisi todistusta mukanaan, hänet voitaisiin määrätä testiin ja karanteeniin.

Suomen kansalaisilta ja pysyvästi Suomessa asuvilta ulkomaalaisilta ei Suomeen palatessa edellytettäisi negatiivista testituloksesta. Korkeamman ilmaantuvuuden maista saavuttaessa heidät ohjattaisiin testeihin ja karanteeniin Suomessa.

Lakiehdotuksen 16 b §:ssä säädettäisiin poikkeuksista velvollisuuteen esittää todistus. Velvollisuutta ei olisi lakiehdotuksessa mainituilla ryhmillä kuten esimerkiksi rajayhteisöjen alueella työskentelevillä tai säännöllistä kanssakäyntiä harjoittavilla henkilöillä; diplomaateilla ja heidän perheenjäsenillään; kuljettajilla ja liikennevälineiden miehistöllä miehistönvaihoissa; henkilöillä, jotka huolehtivat yhteiskunnan infrastruktuuriin kohdistuvan vaaran torjunnasta; sekä lentoliikenteen kauttakulkumatkustajilla.

Edellä mainitusta poikkeusperusteesta olisi osoitettava selvitys rajatarkastuksen yhteydessä tai kunnan tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavalle viranomaiselle. Voimassa olevan tartuntatautilain säännösten perusteella kyseiset henkilöt voitaisiin kuitenkin tarvittaessa määrätä covid-19 tartuntatautitestiin, karanteeniin tai eristää.

Lakiehdotuksen 16 c §:ssä säädettäisiin valvonnasta. Todistus tai selvitys olisi lakiehdotuksen mukaan esitettävä maahantulon yhteydessä terveystietoviranomaiselle tai rajatarkastusviranomaiselle. Kunnan tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava viranomainen valvoisi, että henkilöllä on mukanaan edellä mainittu asiakirja. Tämän työn toteuttamiseksi tartuntatautiviranomaisella olisi oikeus tarkastaa henkilön esittämän todistuksen sisältö sekä käsitellä hänen henkilötietojaan. Näistä tiedoista voitaisiin tehdä merkintä tietojärjestelmään, mutta tiedot olisi hävitettävä heti, kun ne eivät ole enää tarpeellisia viranomaisvalvontaan, kuitenkin viimeistään 60 päivän kuluttua henkilön saapumisesta Suomeen.

Kunnan viranomaisella olisi oikeus saada pykälässä mainittujen tehtävien suorittamiseksi virka-apua poliisilta, Rajavartiolaitokselta ja Tullilta edellyttäen, että tämä virka-apu toteutaminen ei vaaranna näille viranomaiselle säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien hoitamista.

Lakiehdotuksen 91 §:n 1 momentissa säädettäisiin siitä, että Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen 16 a §:n nojalla tekemä päätös on täytäntöön pantavissa heti muutoksenhausta huolimatta.

2.2. Liikenteen palveluista annettu laki

Liikenteen palveluista annettuun lakiin lisättäisiin uudet säännökset, 153 a § ja 261 a §.

Lakiehdotuksen 153 a §:ssä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta tehdä päätös, jolla kuljetuspalvelun tarjoaja velvoitettaisiin avustamaan Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen päätöksessä ja tartuntatautilain 16 a ja 16 b §:ssä tarkoitettujen, todistuksia ja selvityksiä koskevien tietojen ilmoittamisesta matkustajille ennen näiden matkaa Suomeen.

Liikenne- ja viestintävirasto voisi velvoittaa sellaiset kuljetuspalvelun tarjoajat, jotka liikennöivät Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen päätöksessä yksilöidyistä maista ja alueilta, kohtuudella huolehtimaan, että matkustajilla on tiedossaan, minkälaisia todistuksia ja selvityksiä Suomeen saapuvassa rajat ylittävässä liikenteessä tarvitaan. Tämä velvoite koskisi kaikkia liikennemuotoja ja myös niitä ulkomailla toimivia kuljetusyhtiöitä, jotka kuljettavat matkustajia Suomeen.

Liikenne- ja viestintävirasto valvoisi, että kuljetuspalvelun tarjoajat huolehtivat ilmoitusvelvollisuudestaan asianmukaisesti.

Lakiehdotuksen 261 a §:ssä säädettäisiin siitä, että Liikenne- ja viestintäviraston 153 a §:n nojalla tekemää päätöstä olisi noudatettava muutoksenhausta huolimatta, ellei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa lopuksi, että hallituksen esityksen laatimisen ja valmistelun jälkeen on tullut esille uusia tietoja covid-19-taudin tilanteesta ja leviämisestä, millä voi olla vaikutusta lakiehdotusten sisältöön ja mahdollisesti on tarve eduskunnassa tarkentaa erityisesti tartuntatautilakiehdotuksen säännöksiä.

Silja Ruokola
Lainsäädäntöjohtaja